

Handlingsplan mot vold i nære relasjoner

Askim kommune - 2018-2020

Innholdsfortegnelse

Innhold

1	Innledning.....	3
1.1	Vold i nære relasjoner	3
1.2	Mål.....	3
1.3	Organisering av arbeidet	3
1.4	Planens virkeperiode	4
2	Voldsforståelse	4
2.1	Definisjoner av vold.....	4
2.2	Vold i nære relasjoner	5
2.2.1	Straffeloven	5
2.2.2	Istanbulkonvensjonen	6
2.2.3	Avvergingsplikt og opplysningsplikt	6
2.3	Særlig sårbare grupper	6
3	Omfang av vold.....	7
3.1	Nasjonalt.....	7
3.2	Lokalt	8
4	Mål for tiltak og tiltaksplan	8
4.1	Samfunnsorienterte mål.....	8
4.2	Organisatoriske mål.....	8
4.3	Brukerorienterte mål.....	8
5	Eksisterende tiltak i kommunen	9
5.1	Familiens Hus.....	9
5.1.1	Helsestasjon	9
5.1.2	Ungdomsteamet.....	9
5.1.3	Barneverntjenesten.....	9
5.1.4	Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT)	10
5.2	Askimskolen.....	10
5.3	Askimbarnehagen.....	10
5.4	NAV	10
5.5	Institusjon og omsorgsboliger	10
5.6	Åpen omsorg	10
5.7	Krisesenter.....	11

5.8	Politiet	11
5.9	Familievernkontoret.....	11
5.10	Tilbud til voldsutøvere.....	11
6	Evaluering av tidligere tiltaksplan	11
6.1	Evaluering av kommunale tiltak	12
6.2	Evaluering av brukerrettede tiltak	12
6.3	Evaluering av kompetansehevende tiltak	14
7	Ny tiltaksplan.....	15
7.1	Kommunale tiltak	15
7.1.1	Brukerrettede tiltak.....	17
7.1.2	Kompetansehevende tiltak	18
7.1.3	Utarbeiding av rutiner	19
7.2	Samarbeid utenfor kommunen	19
8	Veien videre.....	19
9	Oversikt over vedlegg.....	20

Handlingsplan mot vold i nære relasjoner for Askim kommune 2018-2020

1 Innledning

1.1 Vold i nære relasjoner

Vold i nære relasjoner har et betydelig omfang og utgjør et alvorlig kriminalitets- og folkehelseproblem. Alle handlinger innenfor vold i nære relasjoner er straffbare og strider mot norsk lov (jf. Straffeloven § 271-274, Istanbulkonvensjonen, barneloven § 30, 3 ledd og i barnekonvensjonen) samt grunnleggende menneskerettigheter. Konsekvensene av vold i nære relasjoner er store, både på individuelt nivå og på samfunnsnivå. Vold i nære relasjoner kan gi store psykiske belastninger for de som utsettes for det og de som er vitne til det. Det får dermed store økonomiske konsekvenser for samfunnetⁱ

1.2 Mål

I lov om kommunale helse- og omsorgstjenester §3-3 a står det om kommunens ansvar for å forebygge, avdekke og avverge vold og seksuelle overgrep;

«Kommunen skal ha særlig oppmerksomhet rettet mot at pasienter og brukere kan være utsatt for, eller kan stå i fare for å bli utsatt for, vold eller seksuelle overgrep. Kommunen skal legge til rette for at helse- og omsorgstjenesten blir i stand til å forebygge, avdekke og avverge vold og seksuelle overgrepⁱⁱ

Askim kommune ønsker å arbeide systematisk med vold i nære relasjoner, og fremme gode tiltak som skal gjøre at vold avdekkes og håndteres på en slik måte at konsekvensene av volden begrenses i størst mulig grad. Handlingsplanen skal være et arbeidsverktøy for alle ansatte i kommunen. Handlingsplanen skal aktivt brukes og evalueres hvert andre år. Handlingsplanen skal beskrive eksisterende tiltak og rutiner ved mistanke om vold i nære relasjoner, kartlegge behov for nye tiltak og rutiner, og ut fra dette gi anbefalinger om veien videre i arbeidet mot vold i nære relasjoner i kommunen.

1.3 Organisering av arbeidet

I Juni 2013 ble det fattet et vedtak i bystyret om at en arbeidsgruppe skulle gå i gang med arbeidet. SLT-koordinator Vegard Halvorsen ble saksbehandler og Margreet Jansen Brovold politisk saksordfører. De utarbeidet den første handlingsplanen sammen med en arbeidsgruppe med representanter fra ulike virksomheter i Askim samt familievoldskoordinator i Follo politidistrikt og leder av mottaksteam i Familiens Hus. Det ble holdt en Open Space samling og workshop på temaet. Planen ble også tatt opp i oppvekstledernetverk.

Sommeren 2017 ble det rettet en interpellasjon i bystyret om voldskoordinator og rullering av handlingsplan. I forbindelse med dette ble ungdomskontakt Karolina Nordin forespurt til å omgjøre

20 % av stillingen sin til forebyggende voldskordinator. Det ble deretter kalt inn representanter fra ulike virksomheter i Askim kommune for å drøfte videre arbeid. Følgende deltakere har vært med i prosessen med å evaluere handlingsplanen:

Karolina Nordin	Ungdomskontakt/Forebyggende voldskordinator
Vegard Halvorsen	SLT-koordinator/konst. leder for ungdomsteam
Espen Valsgård	Forebyggende politi
Linda Lorensen	Leder for barneverntjenesten
Siri Frøshaug	Assisterende rektor på Askim ungdomsskole
Ina Afdal/Erika Gyllenswærd	Vernepleier/Fagleder Indre Østfold Krisesenter
Rita Skoglund	Ruskonsulent primærhelsetjenesten
Anne Mina Rambøl	Saksbehandler NAV
Anita Kolberg	Ledende helsesøster ved helsestasjon

Mye av arbeidet med planen bygger på informasjon, råd og anbefalinger fra Nasjonalt kunnskapscenter om vold og traumatisk stress (NKVTS) og Justis og beredskapsdepartementet handlingsplanen «Et liv uten vold».

1.4 Planens virkeperiode

Planens virkeperiode er 2018 – 2020 i forbindelse med at det da er planlagt en kommunesammenslåing. De forslås at planen gjennomgås en gang pr. kalenderår og at arbeidet med ny felles plan for alle sammenslåtte kommuner starter i januar 2020. Ansvaret for å følge opp dette legges til rådmann.

2 Voldsforståelse

2.1 Definisjoner av vold

Verdens helseorganisasjon, WHO, definerer vold som "forsettlig bruk av, eller trussel om, fysisk makt eller tvang, rettet mot en selv, andre enkeltpersoner, eller en gruppe. For å regnes som vold må handlingen resultere i, eller ha høy sannsynlighet for å resultere i død, fysisk eller psykisk skade, eller mangelfull utvikling."

WHOs voldsdefinisjon omfatter seksuelle og psykologiske overgrep, og mangel på handling; omsorgssvikt.

En mye brukt definisjon, både i Norge og internasjonalt, er Per Isdals:

*"Vold er enhver handling rettet mot en annen person, som gjennom at denne handlingen skader, smerter, skremmer eller krenker, får den personen til å gjøre noe mot sin vilje eller slutte å gjøre noe den vil."*ⁱⁱⁱⁱ

Dette er definisjonen av vold som ligger til grunn i handlingsplanen. I denne ligger det at vold ikke bare er fysisk vold. Det er vanlig å dele vold inn i følgende kategorier^{iv}:

Fysisk vold: All vold som innebærer fysisk kontakt - spark, slag, lugging, biting, kloring, fastholding, risting, dytting, kvelertak. Innsperring og isolasjon er også former for fysisk vold.

Psykisk vold: Bruk av ord og stemme som truer, skader, krenker eller kontrollerer andre. Å nedvurdere, være likegyldig til og ydmyke andre er også former for psykisk vold. Eksempler er: «Jeg skal drepe deg», «du er ikke verdt noe», «du er så stygg og feit at ingen kan være glad i deg».

Materiell vold: Knusing, ødeleggelse og kasting av gjenstander, slag i vegger og dører og liknende.

Seksuell vold: Alle former for seksuelle krenkelser. Eksempler er: handlinger eller forsøk på handlinger som innebærer fysisk kontakt som berøring, beføling, slikking, suging, masturbasjon, samleieliknende handlinger, samleie og voldtekt, og handlinger eller forsøk på handlinger uten fysisk kontakt som seksualisert tilsnakk, blotting, fotografering, filming, kiking og fremvisning av pornografi.

Økonomisk vold: Kontroll over andres økonomi; den ene partneren nektes å ha kontroll over egen eller felles økonomi.

Latent vold: Vold som «ligger i lufta», en spesiell stemning før eller etter en voldsepisode.

Vold i oppdragsøymed: Fysisk og psykisk avstraffelse som en del av oppdragelsen for å endre adferden til barn og unge.

Strukturell vold: En form for vold hvor sosiale strukturer eller sosiale institusjoner skader mennesker gjennom å forhindre at deres grunnleggende behov oppfylles.

Digital vold: Trusler og trakassering via meldinger, overvåking og kontroll via mobiltelefon eller sosiale medier, eller stygge meldinger postet på nett. Innbefatter også trusler, trakassering og seksuelle overgrep som følge av kontakt etablert på nett.

Tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og alvorlig begrensning av unges frihet^v er også vold. Disse formene for vold er særlig knyttet til opprettholdelse av familiens ære, og har fellesbetegnelsen *æresrelatert vold*. Æresrelatert vold har som kjennetegn at volden oftere utøves av flere personer i familien og anerkjennes av et større kollektiv som nødvendig og riktig. En del av dette nevnes også som sosial kontroll.

Merk at listen er ikke uttømmende, men en oversikt over de vanligste formene for vold. Det kan være at en opplever eller er vitne til andre typer vold enn det som er listet opp her. Ulike former for vold kan både gripe over i hverandre og opptre samtidig i et voldelig forhold.

2.2 Vold i nære relasjoner

2.2.1 Straffeloven

I straffelovens § 282, den såkalte familievoldsparagrafen defineres paragrafens virkeområde som: den siktedes tidligere eller nåværende ektefelle eller samboer, den siktedes slektning i rett nedstigende linje eller tidligere eller nåværende ektefelles eller samboers slektning i rett nedstigende linje, den siktedes slektning i rett oppstigende linje, noen i vedkommende husstand, eller noen som den siktede har i sin omsorg^{vi}.

Denne forståelsen av nære relasjoner er altså primært avgrenset til den vanlige kjernefamilien og rett nedadgående eller oppadgående slektslinjer, men kan også omfatte personer som inngår i husstanden eller som vedkommende har et emosjonelt eller familiært forhold til.

Straffelovens § 282 er mest brukt, men andre paragrafer er også aktuelle;

Vold straffelovens § 271-§274 (271 kroppskrenkelse, 272 grov kroppskrenkelse, 273 kroppsskade og 274 er grov kroppsskade), mishandling fysisk/psykisk §219, skremmende plagsom oppførsel §266 , brudd på besøksforbud § 168, drap §275, tvang §251 og straffelovens kapittel 26 seksualforbrytelser.

Tvangsekteskap og kjønnslemlestelse er vold i nære relasjoner. Volden kan utøves av flere personer enn de som faller inn under straffelovens definisjon, fordi denne typen vold ofte skjer i en storfamiliekontekst. Dette inkluderes også i denne planen.

2.2.2 Istanbulkonvensjonen

Europarådets konvensjon om forebygging og motarbeiding av vold mot kvinner og vold i nære relasjoner kalles også for Istanbulkonvensjonen. Denne ble ratifisert i Norge mai 2017. Konvensjonen er juridisk forpliktende for alle medlemslender. Istanbulkonvensjonens tre hovedpunkter er forebygging av vold, beskyttelse av ofre samt straffeforfølgelse av gjerningsmenn. Konvensjonen omfatter i hovedsak vold mot kvinner, men anbefales også til å brukes mot vold i nære relasjoner. Målet er nulltoleranse overfor slik vold^{vii}.

2.2.3 Avvergingsplikt og opplysningsplikt

Avvergingsplikt innebærer at alle samfunnets borgere har plikt til å hindre at straffbare handlinger eller konsekvenser av denne blir begått. Dette følger av straffeloven §196. Plikten gjelder der det står som sikkert eller mest sannsynlig at handlingen er eller vil bli begått, og det fortsatt vurderes at det er mulig å avverge handlingen. Avvergingsplikten går foran taushetsplikten for alle offentlig ansatte, og gjelder straffbare handlinger som nevnt i lovteksten. Brudd på avvergingsplikten kan straffes med bot eller fengsel inntil 1 år^{viii}. Det anbefales å ta kontakt direkte med politiet å drøfte saken dersom en mistenker at en kriminell handling som nevnt i lovteksten er på vei til å skje.

Opplysningsplikten følger av barnevernloven §6-4. Den gjelder for alle som arbeider i offentlige instanser eller tjenester, samt for organisasjoner og private som utfører arbeid eller tjenester for stat, fylkeskommune eller kommune. Opplysningsplikten er et selvstendig og personlig ansvar. Opplysningsplikten betyr at en plikter å melde ifra til den kommunale barneverntjenesten av eget initiativ når man har grunn til å tro at et barn blir mishandlet i hjemmet, utsatt for andre former for alvorlig omsorgssvikt, eller når et barn har vist vedvarende alvorlige atferdsvansker. Plikten gjelder også ved pålegg fra barneverntjenesten eller fylkesnemnda^{ix}

Både opplysningsplikten og avvergesplikten går foran den lovpålagte taushetsplikten.

2.3 Særlig sårbare grupper

Barn og unge er en sårbar gruppe, da de er avhengige av trygge omsorgspersoner. Når omsorgspersoner svikter blir gruppen særlig sårbar. De har også langt mindre forutsetninger å beskytte seg mot vold enn voksne personer^x

Vold mot eldre er et stort samfunnsproblem som i stor grad er skjult. WHO fastslår at ca. 4-6 % av personer over 65 år daglig utsettes for vold og overgrep. Det kan være vanskelig for de å be om hjelp utenfra på grunn av at de ofte har et sterkt bånd til utøveren og i tillegg er avhengig av hjelpen de får. Volden kan skje i hjemmet, på institusjon, sykehus, eller andre arenaer. Dermed kan det være vanskelig for utenforstående å se samt avdekke volden^{xi}

Mennesker med nedsatt funksjonsevne er en gruppe som ofte er særlig avhengige av sine omsorgspersoner. Det er også mange i denne gruppa som mangler språk eller har begrenset språk. Noen bor på institusjon, i omsorgsbolig eller er mer isolert fra samfunnet, som kan gjøre det vanskelig for folk utenfor å se eller forstå hva som skjer. Det kan derfor være svært vanskelig for den som blir utsatt å be om hjelp, både på grunn av maktforskjellen men også fordi de kan bli utsatt av andre beboere^{xii}

Rusavhengige lever i et miljø der de ofte utsettes for vold. Det er også lett å bli for fokusert på rusavhengigheten, slik at andre problemer, for eksempel vold, i mindre grad blir oppdaget og behandlet tilfredsstillende.

Psykisk syke er oftere enn andre avhengige av velferdsytelser. Vi vet at det er en høyere forekomst av vold i befolkningsgrupper som er avhengige av trygd og/eller sosialhjelp. Psykisk sykdom kan også være en konsekvens av å bli utsatt for vold^{xiii}.

Kvinner og jenter med minoritetsbakgrunn har i en del tilfeller et begrenset nettverk i Norge, og mange er økonomisk og sosialt avhengig av mann og familie for øvrig. Da kan terskelen for å be om hjelp bli høy og det er vanskelig å bryte med voldsutøver(ne) i de tilfellene det er nødvendig^{xiv}

3 Omfang av vold

3.1 Nasjonalt

Omfanget av vold er vanskelig å anslå, og det er store mørketall. Tall fra krisesenter og politi kan kun gi en indikasjon på omfanget.

I 2006 ble det først mulig å anmelde mishandling i familieforhold. Tall fra SSB tilsier at politiet registrerte 2 894 kvinner og 1 663 menn som utsatt for vold i nære relasjoner i 2016. 2 av 3 utsatte for mishandling i nære relasjoner er kvinner. Siden 2006 har antall anmeldelser av vold i nære relasjoner og antallet utsatte økt. Tallene har fortsatt å vokse, og i 2016 var det 4 450 personer som var utsatt for vold i nære relasjoner. Tallene for barn- og unge i alderen 0-19 år har nesten tredoblet seg siden 2010 til opp i mot 3 000 (SSB, 2017). Trenden med et stadig økende antall barn og unge registrert som ofre for mishandling i nære relasjoner fortsetter dermed i 2016^{xv}.

I Folkehelsas ungdomsundersøkelser, som ble gjennomført i seks ulike fylker i årene 2000 – 2004, oppga fire prosent av de forespurte ungdommene at de hadde vært utsatt for fysisk vold fra voksne i løpet av det siste året^{xvi}. I en rapport utgitt av Bufdir har man gått gjennom statistikk for krisesentertilbudet i Norge^{xvii}. I 2012 var det totalt 2046 personer med overnatting på et krisesenter, mens 2192 kom på ett eller flere dagbesøk på et krisesenter. 1763 barn bodde på krisesenter i 2012.

Det finnes ingen nasjonal statistikk over gjennomførte tvangsekteskap i Norge. Sakene registreres ulike steder i hjelpeapparatet. I 2016 veiledet Kompetanseteamet mot tvangsekteskap og kjønnslemlestelse hjelpeapparatet i 123 saker som omhandlet gjennomførte tvangsekteskap. I tillegg veiledet Kompetanseteamet i 139 saker hvor hovedbekymringen var frykt for tvangsekteskap. I Norge er det stor usikkerhet knyttet til omfanget av kjønnslemlestelse. I 2014 ble det utført en analyse som anslår at drøyt 17 000 kvinner og jenter i Norge ble kjønnslemlestet før de kom til landet^{xviii}

3.2 Lokalt

Familiens hus melder om flere saker knyttet til vold i nære i relasjoner i familier i Askim. Dette dreier seg om alle samfunnslag og tilhørighet. I 2016 kom det inn nye 252 førstegangsmeldinger til barnevernet. Dette er en oppgang fra årene før. Statistikk på antall barnevernssaker med vold i nære relasjoner finnes ikke pr.dags dato.

Politiet informerer om at de bruker betegnelsen *familievold* i saker som omhandler vold i nære relasjoner.

Politiet i Askim opplyser om at det det var 119 voldssaker i Askim i 2016 mot 104 i 2013. Totalt i 7K er tallene 301 i 2016 mot 263 i 2013.

4 Mål for tiltak og tiltaksplan

4.1 Samfunnsorienterte mål

På et overordnet nivå er det ønskelig at våre forebyggende tiltak skal gjøre at det utøves mindre vold i nære relasjoner i Askim og bidra til et fokus der all vold i nære relasjoner sees som alvorlig og uakseptabelt. *Man må tro at vold skjer før man kan se det.* Vi ønsker at Askims innbyggere og tjenestuteutøvere skal tro at vold faktisk kan finne sted i vårt lokalsamfunn, i vårt nærmiljø. Bare slik kan vi også se når det skjer.

4.2 Organisatoriske mål

Virksomhetene i Askim kommune bør ha tydelige rutiner på arbeid med vold i nære relasjoner. Disse skal gjøres kjent hos de ansatte, og være en del av opplæringen for nyansatte i aktuelle virksomheter. Virksomhetsledere i respektive virksomhet skal bidra med å implementere handlingsplanen for vold i nære relasjoner i respektive virksomhet. Alle virksomheter skal ha brosjyren om fremgangsmåte ved mistanke eller bekymring for vold i nære relasjoner, der en også finner kontaktinformasjon til øvrig hjelpeapparat.

Alle ansatte i Askim kommune skal ha kompetanse til å håndtere saker knyttet til vold i nære relasjoner på en god måte. De skal ha nødvendig kunnskap og kompetanse om hvordan man kan avdekke og følge opp saker knyttet til vold i nære relasjoner. På barneskoler og ungdomsskolene skal det være et ekstra fokus på å forebygge å avdekke vold tidlig. De ansatte skal ha kunnskap om hvordan snakke med utsatte personer om vold, kunnskap om hjelpeapparatet for øvrig i kommunen og gode rutiner de kan bruke. De skal også være kjent med den lovpålagte avvergelsesplikten og opplysningsplikten.

Samhandlingen mellom de ulike instansene i kommunen skal være så god som mulig, og innsatsen bør legges på lavest mulig nivå. Taushetsplikten skal ikke være til hinder for godt samarbeid. Det skal etableres et fast, tverrfaglig forebyggende voldsteam i kommunen som styres av voldsforebyggende koordinator.

4.3 Brukerorienterte mål

Brukere som lever med vold eller har opplevd vold i nære relasjoner skal oppleve at de møter et kompetent hjelpeapparat. De skal vite hvor de kan henvende seg for å få den hjelpen de trenger. Hjelpen skal være tilpasset utfra det brukeren uttrykker som sitt behov. Det skal finnes informasjon

på kommunens hjemmeside med kontaktinformasjon til relevante hjelpeinstanser i forhold til vold i nære relasjoner. Det er viktig at disse opplever at ulike instanser i Askim kommune samhandler, slik at brukerne ikke behøver å forholde seg til mange ulike personer, må fortelle sin historie mange ganger eller bli henvist fra den ene til den andre. Av den grunn er det hensiktsmessig å samle inn informasjon om kompetanse, ressurser og rutiner/prosedyrer ifht vold i nære relasjoner, slik at brukere og ansatte vet hvilken kompetanse som finnes i kommunen og hvor de kan henvende seg.

5 Eksisterende tiltak i kommunen

Kapittelet vil omhandle spesifikk jobbing med temaet vold i nære relasjoner og går ikke noe dypere inn på alt det gode, generelle som virksomhetene gjør.

5.1 Familiens Hus

Familiens Hus i Askim består av flere ulike virksomheter; helsestasjon, ungdomsteam, barneverntjeneste og PPT.

5.1.1 Helsestasjon

Helsestasjonen følger barn fra fødsel til skolealder. På helsestasjon gis det informasjon og veiledning om f.eks. foreldrerollen, samspill, samt vold, overgrep og omsorgssvikt. Det forebyggende arbeidet legges stor vekt på, og helsesøster tilbyr hjemmebesøk til alle nyfødte. De har også jordmor som følger opp gravide gjennom svangerskapet der det blir spurt om vold. I forhold til rutiner på helsekontroller for barn så jobber helsestasjon med å se på de nye faglige, nasjonale retningslinjene for helsestasjonen og skolehelsetjenesten. Der står det mye om rutiner og prosedyrer i forhold til vold i nære relasjoner. I begynnelsen av 2018 har helsestasjonen i Askim begynt arbeidet med å evaluere/utvikle egne, interne retningslinjer ifht vold i nære relasjoner.

5.1.2 Ungdomsteamet

Familiens Hus er representert ved Askim Ungdomsskole i en egen avdeling, Ungdomsteam. Dette er en lavterskel tilbud for ungdom og samarbeidspartner for personalet ved skolen. Ungdomsteamet består av to ungdomskontakter, LOS, samt SLT-koordinator. Dette er et viktig tiltak for at ungdom skal enkelt be om hjelp der de er. Personalet ved ungdomsskolen kan lett ta kontakt angående ungdom, drøfte anonymt eller med samtykke, angående mistanke eller håndtering av vold i nære relasjoner. En av ungdomskontaktene er i tillegg 20 % voldsforebyggende koordinator. De ansatte i ungdomsteamet følger prosedyren i handlingsplanen ved mistanke om vold i nære relasjoner, og forankrer alltid alle saker i interne teammøter før de tas videre i annen instans. Ungdomsteamet samarbeider tett med andre tverrfaglige etater som skole, politi, barnevern, BUP, m.m.

5.1.3 Barneverntjenesten

Barneverntjenesten har et særlig ansvar knyttet til arbeid med vold i nære relasjoner i saker hvor barn berøres. Tjenesten har egne rutiner som benyttes i arbeidet ved mottak av bekymringsmeldinger om vold. Rutinene har sitt utgangspunkt i Klemetsrudsmodellen. Tjenesten har et stort fokus på temaet vold og kursene jevnlig rundt ulike temaer innenfor vold i nære relasjoner. Tjenesten har også ansatte med kompetanse innenfor DCM- Barnesamtalen som anses særlig viktig i voldssaker hvor barn befinner seg i svært utsatte og vanskelige situasjoner.

Barneverntjenesten samarbeider tett med politiet, krisesenteret og Statens barnehus i saker om vold. Barneverntjenesten har i perioden 2015-2019 et pågående prosjekt med tittelen

«Foreldrestyrkende tiltak». I prosjektet mottar tjenesten midler fra BUFDIR som blant annet benyttes til en 100% martemeo (foreldreveiledning)stilling, til utdanning av 3 martemeoterapeuter og til å drifte en foreldreveiledningsgruppe. Tiltakene er tenkt både å være forbyggende og endrende. Familier som har utfordringer knyttet til bruk av vold eller hvor det vurderes å være risiko for voldsutøvelse prioriteres.

5.1.4 Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT)

PP-tjenesten er en instans som jobber med veiledning/kompetanseheving og sakkyndighetsvurderinger opp mot skole og barnehage. Deres rutine er å melde fra til barnevernet ved mistanke om vold i nære relasjoner.

5.2 Askimskolen

Askim Ungdomsskole hadde tidligere en minoritetsrådgiver fra Integrerings og mangfoldsdirektoratet på skolen som jobbet i saker knyttet til tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og alvorlig begrensning av unges frihet. Det ble da utarbeidet en rutine for retningslinjer knyttet til gjennomført eller frykt for kjønnslemlestelse. Denne gjelder for alle skolene i Askim (se vedlegg).

Skolene har egne prosedyre for å melde til barnevernstjenesten ved mistanke om vold i nære relasjoner. Denne meldingen går gjennom skolens ledelse. Nesten alle skolene i Askim har under våren 2018 vært med på Indre Østfold Krisesenter sitt prosjekt «Se meg» på hele 6. trinn samt 9. trinn. Skolene samarbeider også tverrfaglig med PPT, barnevern, ungdomsteam, politi m.m.

5.3 Askimbarnehagen

Det er utarbeidet en rutine for retningslinjer knyttet til gjennomført eller frykt for kjønnslemlestelse. Denne gjelder for alle barnehagene i Askim (se vedlegg).

5.4 NAV

NAV Askim har flere brukersamtaler årlig der de mistenker eller avdekker vold i nære relasjoner. Dersom NAV er første instans som bruker er i kontakt med, bistår de bruker med å kontakte andre nødvendige instanser som for eksempel krisesenter, barnevern, politi eller fastlege. Det samme gjelder der det er behov for å koble på flere instanser underveis. NAV har en egen landsomfattende rutine og veileder for vold i nære relasjoner og menneskehandel som er utarbeidet av Arbeids- og velferdsdirektoratet. NAV Askim har fokus på temaet vold i nære relasjoner, og kontoret har en fulltidsansatt med videreutdanning i vold i nære relasjoner og seksuelle overgrep. NAV Askim har også ansatte som følger opp brukere som lever på kode og hemmelig adresse i henhold til regelverk.

5.5 Institusjon og omsorgsboliger

Det opplyses om behov for rutiner for håndtering av vold i nære relasjoner.

5.6 Åpen omsorg

Virksomheten opplyser om at det er rutiner på håndtering av vold og trusler og etterlyser behov for kompetanse om avdekking og saksgang på vold i nære relasjoner.

5.7 Krisesenter

Indre Østfold krisesenter er et interkommunalt selskap og dekker 9 andre Indre Østfold kommuner. Indre Østfold Krisesenter gir tilbud til voldsutsatte kvinner og deres barn. De tilbyr et trygt, midlertidig botilbud i en akutt fase. De er også en støttespiller i en reetableringsfase. I tillegg finnes det et dagtilbud hvor de tilbyr samtaler, støtte og veiledning. Indre Østfold Krisesenter samarbeider med incest og krisesenteret i Fredrikstad som fra 2011 også gir krisesentertilbud til menn. Krisesenteret er et kompetansesenter for kommunene de eies av. De holder blant annet kurs og fagdager, foreldreveiledning innenfor COS/ICDP, skoleprosjekt «Se meg», m.m.

5.8 Politiet

Et av de viktigste verktøyene politiet bruker ved risikovurdering i saker med partnervold er SARA. Indre Østfold politistasjon har en egen SARA kontaktperson som kan bistå i spørsmål knyttet til sikkerhet. Kursing i vold inngår i i videreutdanning både for forebyggere og etterforskere, slik at politiet skal ha nødvendig kunnskap for å håndtere vold i nære relasjoner. Politiet setter også inn tiltak for å forebygge ny vold og samarbeider med andre instanser for å sikre den utsatte.

5.9 Familievernkontoret

Familievernet skal hjelpe alle som trenger å prate om vanskelige forhold og konflikter i familien. De fleste som oppsøker et familievernkontor, kommer for å få rådgivning om hverdagsproblemer. Familievernet bistår med samtaler og rådgivning i alle livets faser. Eksempler her kan være par som ønsker å jobbe med forholdet, når parforholdet oppleves vanskelig, når det er problemer mellom barn og foreldre, når det er konflikter mellom ulike familiekulturer. Familievernkontorene tilbyr også ulike kurs og grupper om aktuelle familie- og samlivstemaer, slik som samlivskurs, kurs for par som er førstegangsforeldre og gruppe for foreldre som er fratatt omsorgen for barna sine. Vi har også jevnlig kurs for foreldre som strever med samarbeidet etter samlivsbrudd.

Familievernkontorene skal prioritere saker med hjemmeboende barn, samt familier med voldsproblematikk og høykonflikt. I saker med vold er det ofte samarbeid med andre instanser. Familievernkontoret Østfold har jevnlig sinnemestringsgrupper for kvinner og menn, disse finner sted i Fredrikstad. Du kan selv ta kontakt med ditt nærmeste familievernkontor, du trenger ikke henvisning fra lege.

5.10 Tilbud til voldsutøvere

Den som utøver vold er også i stort behov av hjelp og informasjon om hvor det er mulig å få hjelp. Alternativ til vold(ATV) har 13 kontorer i Norge, med behandlingstilbud for utøvere av vold i nære relasjoner, egnet til både kvinner og menn. Dette finnes dessverre ikke i Indre Østfold. Familievernkontoret i Askim kan henvise brukere til sinnemestringskurs. Voldsutøvere anbefales også å ta kontakt med fastlege, NAV, helsestasjon og psykisk helsevern for å bli henvist videre til relevante instanser.

6 Evaluering av tidligere tiltaksplan

Den tidligere tiltaksplanen som ble laget skal evalueres. Tiltakene oppsummeres kort og evalueres deretter. Voldsforebyggende koordinator og SLT koordinator har drøftet tiltakene med det voldsforebyggende teamet, og fått tilbakemelding på de fleste av tiltakene. Der det ikke er gitt

tilbakemelding har tiltakene blitt omgjort ut fra det som vurderes som mest hensiktsmessig. Selve evalueringen er skrevet i kursiv.

6.1 Evaluering av kommunale tiltak

- På overordnet nivå ble det anbefalt at kommunen skulle synliggjøre fokuset på vold i nære relasjoner ved å sette sammen et «voldsteam» under ledelse av en voldskordinator. Voldsteamet ble anbefalt å bestå av faste representanter fra aktuelle virksomheter, som et bindeledd mellom voldsforebyggende team og virksomheten.

Det var ønskelig at en voldskordinator skulle være knyttet tett opp til praksis, og helst være ansatt i Familiens Hus. Det ble beskrevet at voldskordinator burde ha et særlig ansvar for arbeidet rundt vold i nære relasjoner og skulle ha/få kompetanse på temaet for å spre dette ut i virksomhetene. Voldskordinator skulle dessuten ha overordnet ansvar for å koordinere/evaluere tiltak i handlingsplanen, samt å utvikle en kortversjon av handlingsplanen som kunne brukes som en håndbok i vold i nære relasjoner. Denne skulle være tilgjengelig på kommunens intranettsider.

Opprettelsen av voldskordinator og voldsteam var ønskelig på bakgrunn av kommunens satsning på tidlig innsats.

Evaluering av tiltak: Det er utnevnt en forebyggende voldskordinator i kommunen som også arbeider som ungdomskontakt i Familiens hus. Det ses på som svært positivt at voldsforebyggende koordinator er samlokalisert med SLT koordinator og kan «spille ball» med SLT koordinator og hans nettverk når det oppstår utfordringer i arbeidet rundt vold i nære relasjoner. Forebyggende voldskordinator er i gang med å sette sammen et voldsforebyggende team rundt seg. Det er fra før av laget en håndbok rundt vold i nære relasjoner som inneholder kontaktinformasjon til relevante virksomheter og rutiner/prosedyre ved mistanke om vold. Denne bør fortsatt gjøres tilgjengelig på kommunens intranettsider, og hos kommunens ansatte.

6.2 Evaluering av brukerrettede tiltak

- Det skal tilbys lavterskel foreldreveiledning i regi av Familiens Hus (i samarbeid med skole og barnehage). Kommunen må utdanne flere foreldreveildere for å få dette til. ICDP er forslått som metode. Dette er foreldreveiledning på universelt nivå, altså for alle som ønsker det, ikke særlig for foreldre som allerede er i kontakt med hjelpeapparatet.

Evaluering av tiltak: Etter drøfting i voldsforebyggende team fremkommer det at tiltaket er veldig generelt og ikke direkte rettet mot vold i nære relasjoner. Samtidig er tiltaket viktig for å forebygge tematikken. Det anbefales å legge inn tiltaket under beskrivelsen av Familiens hus/helsestasjon/barnevern/PPT.

- Nyankomne foreldre med minoritetsbakgrunn skal gjennom et obligatorisk foreldreveiledningsprogram (for eksempel ICDP) med fokus på oppdragelse i et nytt land, rettigheter og lover knyttet til barn og unge i Norge. Ansvarlig for tiltaket er voldskordinator i samarbeid med NAV som har ansvar for bosetting. Andre familier med minoritetsbakgrunn kan også tilbys et foreldreveiledningsprogram, da i samarbeid med helsetjenesten.

Evaluering av tiltak: Det finnes pr. i dag ikke noe obligatorisk foreldreveiledningsprogram for familier med minoritetsbakgrunn, men det gis foreldreveiledning ved behov. Det opplyses om at et slikt tiltak kunne bidratt til å forebygge vold i nære relasjoner, men det er på lik linje som førstnevnte tiltak ikke direkte rettet mot tematikken. Det bør vurderes om et slikt obligatorisk tiltak er hensiktsmessig og nødvendig i Askim kommune.

- Vold i nære relasjoner skal jevnlig være et tema på foreldremøter i skole og barnehage der representanter fra voldsteamet bør delta. Ansvar for tiltaket ligger hos voldskoordinator, i samarbeid med rektor og styrer.

Evaluering av tiltak: Etter drøfting med voldsforebyggende team oppfattes det at tematikken ikke jevnlig er et tema på foreldremøte. Forebyggende voldskoordinator prøver å innhente tilbakemeldinger angående dette.

- Filmen «sinna mann» skal vises systematisk på 5.trinn på skolene i kommunen. Familiens Hus og/eller voldsteamet skal være tilstede for å snakke med barna om filmen og ta imot eventuelle reaksjoner som måtte komme. Ansvar ligger hos voldskoordinator i samarbeid med voldsteamet, i samarbeid med rektor. Filmen bør også brukes i personalarbeid i skoler og barnehager.

Evaluering av tiltak: Forebyggende voldskoordinator har prøvd å innhente tilbakemeldinger angående filmen sinnamann fra skolene, men har fått lite respons. Det er kjent at den ble vist en kort periode, men at prosjektet etter hvert ble avsluttet. Dette tiltak blir nå omgjort i forbindelse med skoleprosjektet (tiltak 2.1). Vold i nære relasjoner vil da bli et tema på både 6. og 9. trinn. Det vil også holdes et foredrag for lærerne på ungdomsskolen og evt. Barneskolen ifht avvergingsplikt/opplysningsplikt.

- Det skal utarbeides en brosjyre i lommeformat rettet mot voldsutsatte. Denne kan lages som en videreutvikling av arbeidsgruppas brosjyre som ligger vedlagt. Ansvar for tiltaket ligger hos voldskoordinator, i samarbeid med voldsteamet.

Evaluering av tiltak: Det er enighet i voldsforebyggende team at det er viktig å spre informasjon ut til voldsutsatte. Ovennevnte tiltak blir erstattet ved å legge ut informasjon til voldsutsatte på kommunens hjemmesider (tiltak 2.4).

- Helsestasjonen skal rutinemessig spørre gravide om vold i nære relasjoner som del av svangerskapsomsorgen. Helsestasjon ved leder har ansvaret for dette tiltaket. Videre påpekes det at 4 års kontrollen er en innfallsvinkel med tanke på foreldreveiledning.

Evaluering av tiltak: Helsestasjonen i Askim informerer om at dette blir fulgt opp ved å spørre gravide om vold. De følger også de nasjonalfaglige retningslinjene om svangerskapsomsorg, hvordan avdekke vold. Der finnes rutiner og forslag på spørsmål ifht tematikken samt anbefalinger rundt dette.

6.3 Evaluering av kompetansehevende tiltak

- Det bør utarbeides en plan for kompetansehevende tiltak for alle aktuelle virksomheter i kommunen. Hvert år bør ansatte få kompetanse på temaet enten som en særskilt opplæring, eller som del av en allerede fastlagt plandag. For nyansatte må vold i nære relasjoner inngå i deres opplæring som nyansatte. Ansvaret for tiltaket ligger hos voldskordinator.

Evaluering av tiltak: *Fra tidligere av så er det laget en håndbok om vold i nære relasjoner rettet til ansatte. Arbeidsgruppen har blitt enige om å bytte ut denne med samtalekort (tiltakskort) fra Moss krisesenter samt tillegge relevante telefonnummer internt i Askim. Det er pr. i dag frivillig om ansatte i virksomhetene velger å reise på kurs ifht tematikken, noen ganger er det også obligatorisk.*

Videre har det kommet innspill fra interessegrupper om tiltak rettet mot problematikken vedrørende mennesker med nedsatt funksjonsevne. Det vurderes som svært viktig med dialog med denne gruppen og det foreslås inn i tiltaksplanen kommunale tiltak, 1.9.

Det er ønskelig at virksomhetslederne gjør sine ansatte kjent med handlingsplan, informasjon og interne rutiner/prosedyrer på tematikken. Se tiltak 3.2 samt 3.3.

- Hver skole og barnehage bør ha en ressursperson på vold i nære relasjoner. Denne ressurspersonen skal få særlig opplæring og skal være en støttespiller for sine kollegaer i situasjoner knyttet til vold. Ressurspersonen skal også delta på samlinger i regi av voldskordinator og ved behov møte i voldsteamet. På denne måten ønskes det å både styrke kompetansen i skole og barnehage, og sørge for bedre samhandling mellom skole og barnehage og hjelpeapparatet for øvrig. Ansvarlig for tiltaket er voldskordinator og rektor/styrer.

Evaluering av tiltak: *Dette tiltaket er ikke iverksatt siden de ble satt opp. Det oppfattes å være mer hensiktsmessig med et voldsforebyggende team fra relevante virksomheter, som deltar på samlinger i regi av forebyggende voldskordinator. Dette bidrar til en mer helhetlig og tverrfaglig måte å arbeide rundt tematikken på.*

- Barneverntjenesten og Familiens hus, barnehage og skole skal ha et spesielt fokus på vold i nære relasjoner. Tverrfaglige tiltak som COS (circle of security), PMTO (parent management training program) og TIBR (tidlig innsats for barn i risiko) er evidensbaserte forebyggende tiltak som ønskes styrket.

Evaluering av tiltak: *Ovennevnte tverrfaglige tiltak er ikke direkte rettet mot tematikken vold i nære relasjoner, men kan virke forebyggende ved å redusere risikoen for dette. Det anbefales å legge inn under beskrivelsen av hver virksomhet.*

7 Ny tiltaksplan

7.1 Kommunale tiltak

1. Kommunale tiltak		
Tiltak	Ansvar	Tidsramme
Tiltak 1.1: Etablere en voldsforebyggende koordinator i kommunen Askim kommune skal utnevne en voldsforebyggende koordinator i kommunen etter en interpellasjon i bystyret. Koordinatoren har et særlig ansvar for arbeidet knyttet til vold i nære relasjoner og bør inneha / få kompetanse på temaet og spre dette ut i virksomhetene. Voldskoordinator vil ha det overordne ansvaret for å koordinere tiltakene.	Askim kommune	2017
Tiltak 1.2: Etablere et voldsforebyggende team i kommunen Voldsforebyggende koordinator rekrutterer faste, dedikerte representanter fra ulike virksomheter til et voldsforebyggende team. Disse skal fungere som «budbringere» mellom sine virksomheter og teamet. Teamet skal også bidra med å utvikle arbeidet mot vold i nære relasjoner i kommunen, evaluere handlingsplan, m.m. Det vil avholdes møter ca. 1 gang pr. halvår.	Voldsforebyggende koordinator	2017
Tiltak 1.3: Evaluere kommunens handlingsplan for vold i nære relasjoner Handlingsplanen skal evalueres i 2017 og bør være ferdigstilt før sommeren 2018.	Voldsforebyggende koordinator/SLT koordinator, voldsforebyggende team	2017-2018
Tiltak 1.4: Gjøre samtalekortene fra Moss krisesenter som vedlegg til handlingsplanen Den tidligere informasjonsbrosjyren ifht vold i nære relasjoner for ansatte i Askim byttes ut med samtalekort som Moss krisesenter har laget. Det skal legges til relevante telefonnummer i Askim.	Voldsforebyggende koordinator	2017-2018

<p>Tiltak 1.5: Evaluere rutiner mot kjønnslemlestelse og tvangsekteskap Rutiner og prosedyrer for temaet i skoler og barnehager ble laget i 2013. Det er usikkert hvorvidt denne er blitt brukt. Denne bør evalueres i samråd med virksomhetsleder for skole samt barnehage. Voldsforebyggende koordinator sender ut denne til virksomhetsledere og ber om tilbakemelding.</p>	<p>Voldsforebyggende koordinator i samråd med virksomhetsledere for skole/barnehage</p>	<p>2017-2018</p>
<p>Tiltak 1.6 Gjøre handlingsplan, informasjonsbrosjyre og rutiner for kjønnslemlestelse/tvangsekteskap tilgjengelig på kommunens hjemmesider Pr. dags dato er ikke dette tilgjengelig på kommunens hjemmesider. Det skal være åpent og lett tilgjengelig for alle ansatte.</p>	<p>Voldsforebyggende koordinator/hovedredaktør</p>	<p>2017-2018</p>
<p>Tiltak 1.7 Videreformidle ferdig handlingsplan og rutiner ut i relevante virksomheter Når handlingsplanen er ferdig skal den videreformidles ut i virksomhetene. Voldsforebyggende koordinator har ansvar for å sende den ut, og virksomhetsledere har ansvar for å spre informasjonen til sine ansatte. Voldsforebyggende koordinator er tilgjengelig for evt. Ytterligere informasjon/spørsmål.</p>	<p>Voldsforebyggende koordinator/virksomhetsledere</p>	<p>2017-2020</p>
<p>Tiltak 1.8 Evaluere/få tilbakemelding ifht prosedyre om kjønnslemlestelse Samle erfaringer fra rektorene i Askim ifht prosedyren angående kjønnslemlestelse.</p>	<p>Voldsforebyggende koordinator/rektorer</p>	<p>2018-2019</p>
<p>Tiltak 1.9 Innhente informasjon og vurdere tiltak for mennesker med nedsatt funksjonsevne med tanke på forebygging av vold i nære relasjoner.</p>	<p>Voldsforebyggende koordinator/voldsforebyggende team</p>	<p>2018-2020</p>

7.1.1 Brukerrettede tiltak

2. Brukerrettede tiltak		
Tiltak	Ansvar	Tidsramme
Tiltak 2.1: Skoleprosjekt «Se meg» mot vold i nære relasjoner. 6-9 trinn Indre Østfold Krisesenter har fått prosjektmidler til å undervise om vold i nære relasjoner på 6. trinn og 9. trinn. Målet er å forebygge samt avdekke vold i nære relasjoner. Askim er en av 9 kommuner som har takket ja til prosjektet. Opplegget varer to skoletimer.	Indre Østfold Krisesenter v/prosjektleder i samarbeid med voldsforebyggende koordinator	2018-2019
Tiltak 2.2: Foredrag for lærere ved AUSK ifht avvergingsplikt/opplysningsplikt Forebyggende voldscoordinator samt prosjektleder skal planlegge og gjennomføre et foredrag for lærere på ungdomsskolen ifht avvergingsplikt/opplysningsplikt i forkant av skoleprosjektet.	Forebyggende voldscoordinator/prosjektleder fra IØKS	2018-2019
Tiltak 2.3: Sammenstille informasjon om aktuelle hjelpeinstanser og hvilken hjelp/kompetanse/ressurser de har ifht vold i nære relasjoner. Forebyggende voldscoordinator har sendt ut mail til virksomhetsledere for aktuelle hjelpeinstanser med ønske om en kort beskrivelse av virksomheten og hva dem har av ressurser/kompetanse ifht vold i nære relasjoner.	Forebyggende voldscoordinator/virksomhetsledere	2018-2019
Tiltak 2.4: Legge ut handlingsplanen samt informasjon til voldsutsatte på kommunens hjemmesider, f.eks. dinutvei.no, krisesenter, m.m. Legge ut handlingsplan samt informasjon på kommunens hjemmesider om kontaktinformasjon til de som blir utsatt for vold i nære relasjoner. Innlegg/foredrag for lærere på 9. trinn ifht meldeplikt/avvergingsplikt	Forebyggende voldscoordinator/hovedredaktør	2018-2019

7.1.2 Kompetansehevende tiltak

3. Kompetansehevende tiltak		
Tiltak	Ansvar	Tidsramme
Tiltak 3.1: Foredrag om avvergingsplikt og opplysningsplikt for lærere i Askimskolen I forbindelse med skoleprosjektet «Se meg» vurderer forebyggende voldsteam det som nyttig at lærere i Askimskolen blir opplyst om og minnet på om avvergingsplikt og opplysningsplikt i forkant.	Indre Østfold Krisesenter v/prosjektleder i samarbeid med voldsforebyggende koordinator	2018
Tiltak 3.2: Handlingsplanen for vold i nære relasjoner bør legges inn som en del av opplæringen for nyansatte i Askim kommune Alle ansatte i det offentlige hjelpeapparatet skal gjøres kjent med den kommunale handlingsplanen mot vold i nære relasjoner.	Voldsforebyggende koordinator i samråd med virksomhetsledere	2018-2020
Tiltak 3.3: Oppdatere virksomhetene på relevante kurs/konferanser/seminar i forhold til vold i nære relasjoner En viktig del av kompetanseheving ifht nære relasjoner er kursing. Alle skal ha muligheten til å delta på relevante kurs eller seminar ifht dette. Dette skal alltid gå gjennom virksomhetsleder.	Voldsforebyggende koordinator	2018
Tiltak 3.4 Forebyggende voldskoordinator bør gis mulighet til å delta i samarbeid med andre i tilsvarende stilling i andre kommuner Voldsforebyggende koordinator har vært i kontakt med b.la. Trøgstad ifht evaluering/oppsettelse av handlingsplan.	Voldsforebyggende koordinator	2018
Tiltak 3.5 Foredrag for lærere på 9. trinn om meldeplikt/avvergingsplikt i forbindelse med skoleprosjektet av IØKS I forkant av skoleprosjekter om vold i nære relasjoner bør det holdes et kort	Voldsforebyggende koordinator	2018

7.1.3 Utarbeiding av rutiner

Det anbefales at alle aktuelle virksomheter skal utarbeide egne interne rutiner knyttet til vold i nære relasjoner. Forebyggende voldskordinator/representanter fra forebyggende voldsteam kan være støttespiller i dette arbeidet. Det forventes at alle ansatte i Askim kommune vet hva de skal gjøre og hvor de kan henvende seg hvis de er bekymret for eller mistenker at noen utsettes for vold i nære relasjoner.

7.2 Samarbeid utenfor kommunen

Forebyggende voldskordinator bør gis mulighet til å delta i nettverk med andre i tilsvarende stilling. Ski kommune har egen voldskordinator som kan være en samarbeidspartner. Andre naturlige samarbeidspartnere er voldskordinatorer i andre kommuner i Indre Østfold, representant fra krisesenteret, familievoldskordinator i Follo politidistrikt, samt SARA kontaktperson ved Indre Østfold politistasjon. I løpet av 2017 har forebyggende voldskordinator deltatt på nettverkssamling rundt tematikken i regi av Indre Østfold Krisesenter.

8 Ved mistanke om vold i nære relasjoner

Ved mistanke om vold i nære relasjoner mot barn eller voksne finnes det tips og råd på vedlagte samtalekort. Kortene er laget av Moss krisesenter. Det er to forskjellige, et som omhandler barn og et som omhandler voksen. Der står om hva man kan se og spørre etter, samt hva man gjør med informasjonen. På begge samtalekortene står relevante telefonnummer i Askim kommune. Dersom en ansatt er usikker anbefales det å ta opp saken med leder, og evt. drøfte saken anonymt med andre i hjelpeapparatet. Voldsförebyggende koordinator kan også være behjelpelig med å løse den ansatte videre til riktig instans for råd- og veiledning. RVTS har på oppdrag av regjeringen nylig laget en opplæringsplattform når det gjelder å snakke med barn om vold og seksuelle overgrep – www.snakkemedbarn.no.

9 Veien videre

Opprettelsen av rutiner og kompetansebygging i virksomhetene rundt problemet kan gå uavhengig av en voldskordinator, men dette vil kreve mye av virksomhetene og at noen får et oppfølgingsansvar. Opprettelsen av en voldskordinator-stilling vil øke sjansen betydelig for at handlingsplanen vil bli fulgt opp tilfredsstillende. I forbindelse med en ny storkommune er det helt klart ønskelig å etterlyse/opprette en 100% stilling som forebyggende voldskordinator, for å sette fokus på vold i nære relasjoner.

Indre Østfold kommunenes regionråd eller samarbeidsrådet for kommunene og politiet bes løfte dette temaet inn og se på hvilke tiltak kommunene kan samarbeide om, eksempelvis en regional voldskordinator. Dette kan enten være som samarbeid mellom kommuner som ønsker/ser behovet eller i form av økte ressurser til krisesenteret slik at koordinator kan være tilknyttet der.

10 Oversikt over vedlegg

- Rutiner for Askimskolen knyttet til kjønnslemlestelse (vedlegg 1)
- Samtalekort ved mistanke om vold og seksuelle overgrep mot barn (vedlegg 2)
- Samtalekort ved mistanke om vold i nære relasjoner (voksen) (vedlegg 3)

ⁱ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/handlingsplan-mot-vold-i-naere-relasjoner/id669093/>

ⁱⁱ https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2011-06-24-30#KAPITTEL_3

ⁱⁱⁱ <https://dinutvei.no/om-vold/241-definisjoner-av-vold>

^{iv} <https://dinutvei.no/om-vold/244-ulike-former-for-vold>

^v http://www.regjeringen.no/upload/BLD/Handlingsplaner/Handlingsplan_2013_web_enkeltsider.pdf

^{vi} http://lovdata.no/dokument/NL/lov/1902-05-22-10/KAPITTEL_2-13#§219

^{vii} <https://rm.coe.int/168047a36f>

^{viii} https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-05-20-28/KAPITTEL_2-5#KAPITTEL_2-5

^{ix} https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kilde/bld/bro/2006/0003/ddd/pdfv/270272-web_opplysn.pdf

^x <https://www.regjeringen.no/contentassets/16a289eae1a140ab8766c0c02559269e/handlingsplanjdweb.pdf>

^{xi} <https://dinutvei.no/om-vold/268-vold-mot-eldre>

^{xii} <https://dinutvei.no/om-vold/359-nedsatt-funksjonsevne-og-utviklingshemming>

^{xiii} http://www.regjeringen.no/pages/38428833/Hplan-2014-2017_Et-liv-uten-vold.pdf

^{xiv} <https://dinutvei.no/om-vold/299-innvandrer-og-flyktningebakgrunn>

^{xv}

https://www.bufdir.no/Statistikk_og_analyse/Kjonnsliekestilling/Vold_og_kjonn/Relasjoner_utover_og_utsatt/Vold_og_overgrep_i_naere_relasjoner/

^{xvi} <http://www.nkvts.no/sites/komplan/Innhold/Sider/Omfang-av-vold.aspx>

^{xvii} http://www.norskkrisesenterforbund.no/filemanager/download_file/file/684785.pdf

^{xviii} https://www.bufdir.no/vold/Tvangsekteskap_og_aresrelatert_vold/Kunnskap_og_ressurser/